
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. XIX, 47

SECTIO EE

2001

Katedra Ekonomiki i Organizacji Agrobiznesu Wydziału Rolniczego
Akademii Rolniczej w Lublinie

AUGUST OSZCZYGIEL

*Kształtowanie się zaopatrzenia surowcowego
w Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie w roku 1998*

The Shaping of Raw Material Supply in the Meat Factory
of Lublin and Łuków in 1998

Produkcja zwierząt rzeźnych w Polsce jest bardzo rozdrobniona. Wynika to z rozdrobnionej struktury agrarnej oraz zbyt słabego zaawansowania procesów koncentracji i specjalizacji produkcji (7). Duża liczba producentów trzody chlewnej stwarza ich silną wrażliwość na sygnały płynące z rynku, co powoduje duże wahania produkcji i podaży surowców rzeźnych. Często skutkiem takich zjawisk są braki podaży żywca oraz utrudnienia w jego zakupie. Bardzo często przy zakupie surowca stosowane są wybrane strategie i taktyki marketingowe. Jedną z bardziej powszechnych i właściwych strategii marketingowych używanych przez firmy przemysłu mięsnego jest kooperacja polegająca na zacieśnieniu więzi pomiędzy zakładem a producentem na bazie umowy kontraktacyjnej. Ogromne znaczenie dla realizacji strategii kooperacji ma integracja pionowa (4).

W polskiej wolnorynkowej gospodarce o wszystkim decyduje konsument, a dostawa surowca musi mieć coraz bardziej charakter produkcji nakładczej, ściśle określonej przez zakład mięsny, który jest odbiorcą sygnałów rynkowych (9).

Podstawowym instrumentem konkurencji jakościowej jest produkt oraz usługi jego oferowania na rynku. Konkurencja jakościowa opiera się na oferowaniu przez niezależnych sprzedawców produktów zróżnicowanych pod względem jakościowym. Zróżnicowanie to jest konsekwencją zmian jakości

oferowanego produktu, wskutek czego staje się on odmienny w stosunku do produktów oferowanych przez jego konkurentów (8). Najskuteczniejszym sposobem kształtowania dobrej jakości żywca rzeźnego jest powiązanie cen skupu z systemem obiektywnej klasyfikacji jakościowej tusz (1, 2, 6).

MATERIAŁ I METODY

Badania przeprowadzono opierając się na analizie uzyskanych informacji, danych liczbowych oraz rozmów z pracownikami Działu Skupu i Kontraktacji Zakładów Mięśnych w Lublinie i Łukowie. Przy opracowywaniu materiałów wykorzystano metodę analityczno-statystyczną oraz porównań czasowych. Wykorzystując metodę analityczno-statystyczną zestawiono dane liczbowe w tabelę i poddano je interpretacji. Stosując metodę porównań czasowych analizowano w poszczególnych kwartałach i miesiącach 1998 r. następujące zagadnienia: poziom skupu trzody chlewnej ogółem, poziom skupu trzody chlewnej z umów wieloletnich, poziom skupu trzody chlewnej od pośredników, skup tuczników według klasyfikacji EUROP z poszczególnych form skupu.

Celem badań było określenie wielkości skupu tuczników w zależności od formy skupu i ich jakości w Zakładach Mięśnych w Lublinie i Łukowie w r. 1998.

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Na rynku wieprzowiny występuje brak stabilności, wyrażający się sezonowością podaży żywca. Wiąże się to z wielkością popytu na ten surowiec oraz uzależnieniem od zasobów paszowych gospodarstw w poszczególnych porach roku. Duże rozdrobnienie gospodarstw wskazuje na stosowanie w nich żywienia tradycyjnego, opartego na paszach własnych. Predysponuje to większość gospodarstw do produkcji większej liczby tuczników w okresie jesienno-zimowym, tj. bardziej zasobnym w pasze (5).

Z danych zawartych w tab. 1 wynika, że najwięcej tuczników w Zakładach Mięśnych w Lublinie skupiono w czwartym kwartale, natomiast w Zakładach Mięśnych w Łukowie w pierwszym kwartale. Najniższy skup tuczników w Zakładach Mięśnych w Lublinie wystąpił w II kwartale, a w Zakładach Mięśnych w Łukowie w trzecim kwartale. Najwyższy miesięczny skup w Lublinie i w Łukowie wystąpił w styczniu, a najniższy w Lublinie w czerwcu, a w Łukowie w sierpniu.

Z przedstawionych danych wynika, że zarówno w Zakładach Mięśnych w Lublinie, jak i Łukowie występowało zjawisko sezonowości skupu, trzody chlewnej. Aby zabezpieczyć się przed sezonowością skupu, Zakłady Mięsne

w Lublinie i Łukowie prowadziły skup tuczników w ramach zawartych umów wieloletnich. Skup tuczników z umów wieloletnich zarówno w Zakładach w Lublinie, jak i Łukowie był raczej wyrównany od pierwszego do trzeciego kwartału, natomiast w czwartym kwartale był wyższy (tab. 2). Najwyższy miesięczny skup w Lublinie wynosił 2733 szt., tj. 10,88% w grudniu, a w Łukowie 14461 szt., tj. 10,68 % w październiku. Skup tuczników od pośredników w ba-

Tab. 1. Skup trzody chlewnej ogółem w Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie w poszczególnych kwartałach i miesiącach 1998 roku (w szt. i %)
The total purchase of pigs in the Meat Factory in Lublin and Łuków in particular quarters and months of 1998 (in heads and %)

Wyszczególnienie	Lublin		Łuków	
	szt.	%	szt.	%
I kwartał	14069	25,37	66280	28,38
Styczeń	5668	10,22	23585	10,09
Luty	4808	8,67	20217	8,66
Marzec	3593	6,48	22478	9,63
II kwartał	12018	21,65	62233	26,65
Kwiecień	4394	7,92	19923	8,53
Maj	4674	8,42	21159	9,06
Czerwiec	2950	5,31	21151	9,06
III kwartał	13204	23,80	49469	21,18
Lipiec	4099	7,39	17684	7,57
Sierpień	4310	7,77	14021	6,00
Wrzesień	4795	8,64	17764	7,61
IV kwartał	16195	29,18	55548	23,79
Październik	4586	8,27	18146	7,77
Listopad	5332	9,61	19069	8,17
Grudzień	6277	11,30	18333	7,85
R a z e m	55486	100,00	233530	100,00

danych zakładach był znacznie zróżnicowany w poszczególnych kwartałach. Wyższe zróżnicowanie było w Lublinie niż w Łukowie. Najwięcej tuczników skupiono w czwartym kwartale – 42,86% w Lublinie oraz w pierwszym kwartale – 37,40% w Łukowie. Najwyższy miesięczny skup w Lublinie był w grudniu – 17,06%, a w Łukowie w styczniu – 20,89% (tab. 3). Z przedstawionych

danych wynika, że skup tuczników od pośredników był ściśle uzależniony od zapotrzebowania w danym okresie na żywiec wieprzowy w badanych zakładach.

Tab. 2. Skup trzody chlewnej z umów wieloletnich w Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie w poszczególnych kwartałach i miesiącach 1998 roku (w szt. i %)

The purchase of pigs from long-term contracts in the Meat Factory in Lublin and Łuków in particular quarters and months of 1998 (in heads and %)

Wyszczególnienie	Lublin		Łuków	
	szt.	%	szt.	%
I kwartał	6653	26,48	31507	23,28
Styczeń	2328	9,27	9457	6,99
Luty	2353	9,36	10075	7,44
Marzec	1972	7,85	11975	8,85
II kwartał	5630	22,40	32768	24,21
Kwiecień	2270	9,03	11068	8,18
Maj	2070	8,24	10823	7,99
Czerwiec	1290	5,13	10877	8,04
III kwartał	5528	22,00	32068	23,68
Lipiec	1568	6,24	10297	7,61
Sierpień	1747	6,95	9686	7,14
Wrzesień	2213	8,81	12085	8,93
IV kwartał	7316	29,12	39020	28,83
Październik	2227	8,86	14461	10,68
Listopad	2356	9,38	11605	8,58
Grudzień	2733	10,88	12954	9,57
R a z e m	25127	100,00	135343	100,00

Mięsność skupowanych tuczników była uzależniona od formy skupu (w ramach umowy wieloletniej lub pośrednicy + skup wolnorynkowy). Zakłady Mięsne w Lublinie w klasie „E” skupiły 6,80% tuczników, a w Łukowie tylko 0,80%. Z kolei w klasie „P” Zakłady Mięsne w Lublinie skupiły 9,83% tuczników, a w Łukowie – 5,74%. Zakłady Mięsne w Lublinie skupiły najwięcej tuczników w klasie „0” – 41,52%, a w Łukowie w klasie „R” – 35,74%. Tuczniaki skupione od pośredników i w skupie wolnorynkowym

przez Zakłady Mięsne w Lublinie i Łukowie cechowały się niższą mięsnością niż skupione z umów wieloletnich (tab. 4). Świadczy to o wyższym poziomie chowu tuczników w gospodarstwach, które zawarły umowę z Zakładami Mięsnymi na dostawę tuczników. Klasyfikacja ta z w zakresie mięsności świń gwarantuje postęp odnośnie do tej cechy poprzez stosowane za nią premie. W systemie rozliczeń z dostawcami Zakłady Mięsne w Lublinie i Łukowie stosują premię za tusze, których mięsność przekracza wartość progową wynoszącą 47%. Ten system rozliczeń jest czynnikiem motywującym rolników do produkcji tuczników o wyższej jakości. Jednak tuczniaki produkowane w Polsce wykazują się niższą mięsnością w porównaniu z tucznikami produkowanymi w krajach UE, gdzie ich mięsność mieści się w przedziale 53-59% (3).

Tab. 3. Skup trzody chlewnej od pośredników w Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie w poszczególnych kwartałach i miesiącach 1998 roku (w szt. i %)

The purchase of pigs from the middlemen in the Meat Factory in Lublin and Łuków in the particular quarters and months of 1998 (in heads and %)

Wyszczególnienie	Lublin		Łuków	
	szt.	%	szt.	%
I kwartał	3463	17,26	10532	37,40
Styczeń	1420	7,08	5883	20,89
Luty	1082	5,39	3226	11,46
Marzec	961	4,79	1423	5,05
II kwartał	3416	17,04	8020	28,49
Kwiecień	1163	5,80	2486	8,83
Maj	1319	6,58	2324	8,25
Czerwiec	934	4,66	3210	11,41
III kwartał	4578	22,84	4205	14,93
Lipiec	1473	7,35	2550	9,06
Sierpień	1421	7,09	1024	3,63
Wrzesień	1684	8,40	631	2,24
IV kwartał	8591	42,86	5401	19,18
Październik	2264	11,30	1412	5,01
Listopad	2906	14,50	2953	10,49
Grudzień	3421	17,06	1036	3,68
R a z e m	20048	100,00	28158	100,00

Tab. 4. Formy skupu żywca wieprzowego wg klasyfikacji EUROP w Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie w 1998 roku
 The purchase of pigs from the middlemen in the Meat Factory in Lublin and Łuków in particular quarters and months of 1998 (in heads and %)

Klasa	Umowy				Pośrednicy + skup wolnorynkowy				Razem				Ogółem	
	Lublin		Łuków		Lublin		Łuków		Lublin		Łuków			
	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%	szt.	%
E	1676	6,80	1086	0,80	835	2,86	727	0,82	2511	4,66	1813	0,81	4324	1,56
U	3867	15,69	26157	19,34	2803	9,59	14394	16,31	6670	12,38	40551	18,14	47221	17,02
R	6450	26,16	51957	38,38	6599	22,58	28612	32,42	13049	24,22	80569	36,03	93618	33,74
O	10235	41,52	48369	35,74	14307	48,95	30876	34,98	24542	45,55	79245	35,44	103787	37,40
P	2423	9,83	7771	5,74	4684	16,02	13656	15,47	7107	13,19	21427	9,58	28534	10,28
Razem	24651	100,00	135340	100,00	29228	100,00	88265	100,00	53879	100,00	223605	100,00	277484	100,00

WNIOSKI

1. Najwięcej tuczników w Zakładach Mięsnych w Lublinie skupiono w czwartym kwartale, a w Łukowie w pierwszym kwartale. Najwyższy miesięczny skup w Lublinie i Łukowie wystąpił w styczniu, a najniższy w Lublinie w czerwcu, a w Łukowie w sierpniu.

2. Skup tuczników w ramach zawartych umów wieloletnich był raczej wyrównany od pierwszego do trzeciego kwartału, a w czwartym kwartale był znacznie wyższy w analizowanych Zakładach Mięsnych w Lublinie i Łukowie. Zróznicowanie skupu żywca od pośredników wyższe było w Lublinie niż w Łukowie.

3. Tuczniki skupione w ramach zawartych umów wieloletnich odznaczały się wyższą mięsnością niż tuczniki skupione od pośredników i w skupie wolnorynkowym. Świadczy to o wyższym poziomie chowu tuczników w tych gospodarstwach, które zawarły wieloletnią umowę na dostawę tuczników z zakładami mięsnymi.

PIŚMIENICTWO

1. B o r z u t a K.: Zadania wynikające z programu hodowli i produkcji trzody chlewnej do 2010 roku. Gosp. Mięs., 7, 1998.
2. K o m e n d e r P.: Stan obiektywnej klasyfikacji poubojowej trzody chlewnej w Polsce. Przegl. Hod., 3, 1994.
3. K o m e n d e r P.: Którędy do Europy. Norma EUROP dla tusz wieprzowych w Polsce. Przegl. Hod., 9, 1996.
4. O s z c z y g i e ł A., F a t y g a M.: Informacja rynkowa w kształtowaniu zapotrzebowania surowcowego w Zakładach Mięsnych w Lublinie W: Rola informacji rynkowej w kształtowaniu przewagi konkurencyjnej podmiotów gospodarczych w agrobiznesie, Lublin 1999.
5. R e k i e ł A.: Mięsność tuczników w północno-wschodnim makroregionie Polski. Przegl. Hod., 9, 1997.
6. S t a s i a k A., K a m y k P., D z i u r a J i i n n i.: Wartość rzeźna tuczników skupowanych przez Zakłady Mięsne „Łmeat-Łuków” S.A. w latach 1996-1998. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska, sectio EE, vol. 18, Lublin 2000.
7. U r b a n S.: Marketing zakupu surowca w przemyśle mięsnym. Gospodarka Mięsna, 7, 1997.
8. W r z o s e k W.: Funkcjonowanie rynku. PWE, Warszawa 1998.
9. Z i ę b a S.: Zarządzanie jakością surowca przez współpracę z bazą surowcową. Gospodarka Mięsna, 8, 1998.

SUMMARY

The aim of the research done in the Meat Factory of Lublin and Łuków in 1998 was an estimation of the porkers purchase size depending upon the purchase forms and their quality. In the Meat Factory in Lublin most porker were purchased in the fourth quarter of the year, but in Łuków in the first quarter of the year. The porkers' purchase within long-term contracts was equalized from first to third quarters of the year but in the fourth one it was considerably higher in the analysed factories. The porkers purchased within long-term contracts were characterized by higher fleshiness than porkers purchased from middlemen and from free market purchase. It means that the level of porkers breeding in the farms entering into long-term contracts was higher than in the other ones.